

รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ พระพุทธศาสนา

เรื่อง พระไตรปิฎก

ครูผู้สอน ครูภากร อุปการแก้ว

กิจกรรม

สมุดเล่มใหญ่ของศาสนาพุทธ

ประเด็นให้คิด

ถ้าเราต้องเก็บหลักคำสอนทั้งหมด
ของพระพุทธเจ้า ไว้ในสมุด ๑ เล่ม
นักเรียนคิดว่าในนั้นจะมีเรื่องอะไรบ้าง

กฎของพระ

คำสอนทั่วไป

เรื่องจิตใจลึก ๆ

ก

จิตใจที่สงบจะเห็นความจริงของชีวิต

ข

การมีเมตตา ช่วยให้สังคมสงบสุข

ค

พระสงฆ์ห้ามจับเงินทอง

ง

คนที่ปล่อยวางความยึดติดได้ จะพ้นทุกข์

จ

ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

ฉ

พระต้องไม่ฉันอาหารหลังเที่ยงวัน

กฎของพระ

ค

พระสงฆ์ห้ามจับเงินทอง

ฉ

พระต้องไม่ฉันอาหารหลังเที่ยงวัน

คำสอนทั่วไป

ข

การมีเมตตา ช่วยให้สังคมสงบสุข

จ

ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

เรื่องจิตใจลึก ๆ

ก

จิตใจที่สงบจะเห็นความจริงของชีวิต

ง

คนที่ปล่อยวางความยึดติดได้ จะพ้นทุกข์

พระไตรปิฎก

**“ดูก่อนอานนท์ ธรรมและวินัยใด
ที่เราได้แสดงแล้ว และบัญญัติแล้ว
แก่เธอทั้งหลาย ธรรมและวินัยนั้น
จะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย
โดยกาลที่เราล่วงลับไป”**

พุทธดำรัสพระพุทธรเจ้า

คำถามที่ต้องหาคำตอบ

**หลังพระพุทธเจ้าปรินิพพาน
ใครเป็นศาสดาแทนพระพุทธเจ้า**

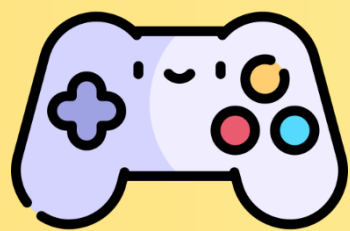
พระไตรปิฎก

คัมภีร์สำคัญของพระพุทธศาสนา ซึ่งรวบรวมคำสอนของ
พระพุทธเจ้าและหลักธรรมต่าง ๆ ไว้ทั้งหมด
โดยแบ่งออกเป็น ๓ หมวด

พระวินัยปิฎก

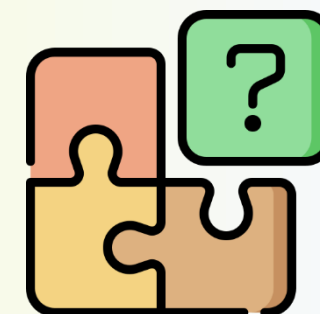
พระสุตตันตปิฎก

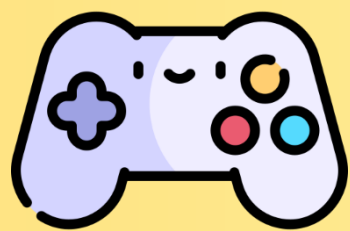
พระอภิธรรมปิฎก

กิจกรรม

ศึกษาและค้นคว้า

กิจกรรม ศึกษาและค้นคว้า

กลุ่มที่ ๑,๒

พระวินัยปิฎก

กลุ่มที่ ๓,๔

พระสุตตันตปิฎก

กลุ่มที่ ๕,๖

พระอภิธรรมปิฎก

ใบความรู้

เรื่อง พระไตรปิฎก

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

ใบความรู้ เรื่อง พระไตรปิฎก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง พระพุทธศาสนา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง พระไตรปิฎก

รายวิชา สังคมศึกษา 3 รหัสวิชา ส22101

ภาคเรียนที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

พระไตรปิฎก

เป็นคัมภีร์หลักของพระพุทธศาสนาที่รวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

คำว่า ไตรปิฎก มาจากคำว่า "ไตร" แปลว่า "สาม" และคำว่า "ปิฎก" แปลว่า "ตะกร้า" ในที่นี้หมายถึง คัมภีร์ที่บรรจุคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า จัดแบ่งตามประเภทคำสอนออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1. พระวินัย ได้แก่ ศีลของภิกษุ ภิกษุณี รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีและข้อปฏิบัติที่ดัดมาในการอยู่ร่วมกันของหมู่คณะ รวมเรียกว่า พระวินัยปิฎก
2. สุตร ได้แก่ พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ทรงแสดงแก่พุทธสาวก พุทธและบุคคลต่าง ๆ ในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ กัน มีทั้งแบบร้อยแก้วและร้อยกรอง อยู่ในรูปคำบรรยายเรื่องเล่า หรือนิทาน และคำถาม คำตอบ รวมเรียกว่า พระสุตตันตปิฎก
3. พระอภิธรรม ได้แก่ หลักธรรมและคำอธิบายเชิงวิชาการล้วน ๆ ไม่ยกบุคคล เหตุสถานที่ หรือกาลเวลาประกอบคำอธิบายนั้น ๆ รวมเรียกว่า พระอภิธรรมปิฎก

โครงสร้างพระไตรปิฎก

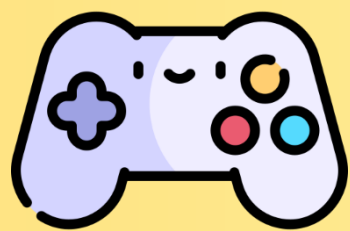
ปิฎกเป็นคัมภีร์ที่รวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า รวมทั้งเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นคัมภีร์ที่มีเนื้อหามาก แต่อาศัยการจัดระเบียบเรียบเรียงหลักธรรมคำสอนเป็นการท่องจำนำสืบต่อกันมาอย่างเป็นระบบ จึงทำให้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาดำรงอยู่อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน

การศึกษาโครงสร้างของพระไตรปิฎก ตลอดถึงชื่อคัมภีร์และสาระสังเขปของพระไตรปิฎกจะช่วยให้ นักเรียนได้รู้ภาพรวมของคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นการสร้างความคุ้นเคยกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนา เป็นพื้นฐานให้สามารถศึกษาพระพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎกได้อย่างเป็นระบบ และช่วยให้สามารถเข้าใจภูมิธรรมภูมิปัญญาในทางพระพุทธศาสนาได้ดียิ่งขึ้น

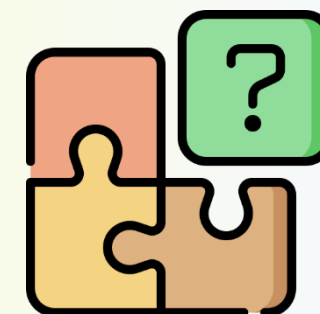
คำถามที่ต้องหาคำตอบ

**องค์ประกอบของพระไตรปิฎก
ในแต่ละกลุ่มได้รับ มีสาระสำคัญอย่างไรบ้าง
พร้อมยกตัวอย่าง**

นำเสนอ

ผลการค้นคว้า

พระวินัยปิฎก

ว่าด้วยข้อปฏิบัติและระเบียบวินัยของพระสงฆ์

- ข้อห้ามของภิกษุ ภิกษุณี สามเณร
- ข้อกำหนดในการอุปสมบท
- วิธีการลงโทษ พระภิกษุที่กระทำผิด

พระสูตรต้นตอปัญหา

ว่าด้วยธรรมเทศนาและคำสอนที่พระพุทธเจ้าตรัส
แก่คนทั่วไป

- พระประวัติของพระพุทธเจ้า
- ชาดก ว่าด้วยประวัติในอดีตของพระพุทธเจ้า
- คำสอนของพระพุทธเจ้าในบริบทต่างๆ

ปล่อยวางขั้น ๕ สู่อริตตผล

ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา

ไม่ใช่ของเรา

ไม่เป็นเรา

ไม่ใช่ตัวตนของเรา

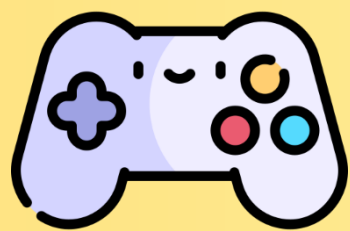

พระอภิธรรมปิฎก

ว่าด้วย หลักธรรมและคำอธิบายที่เป็นหลักวิชาล้วน ๆ
ไม่เกี่ยวด้วยบุคคลหรือเหตุการณ์

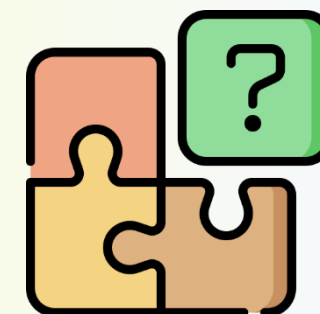
- มรรคมีองค์ ๘
- อิทธิบาท ๔
- ขันธ ๕

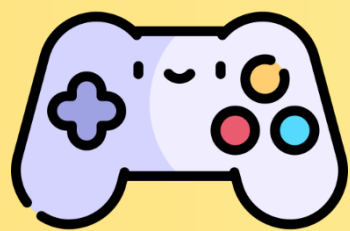

กิจกรรม

ร่วมด้วย ช่วยกันตอบ

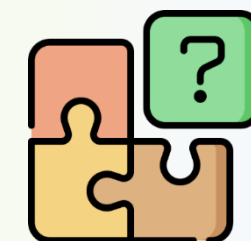

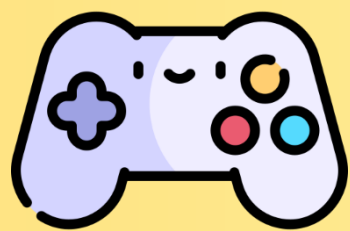
เรื่องราวการปรินิพพาน ของพระพุทธเจ้า

พระวินัยปิฎก

พระสุตตันตปิฎก

พระอภิธรรมปิฎก

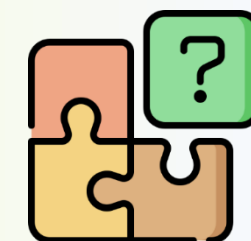

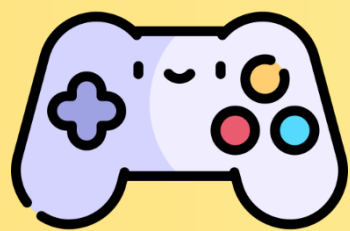
แนวทางในการสร้างภูมิ

พระวินัยปิฎก

พระสุตตันตปิฎก

พระอภิธรรมปิฎก

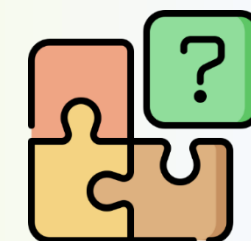

อภุศลมูล ได้แก่ โลภะ โทสะ และโมหะ

พระวินัยปิฎก

พระสุตตันตปิฎก

พระอภิธรรมปิฎก

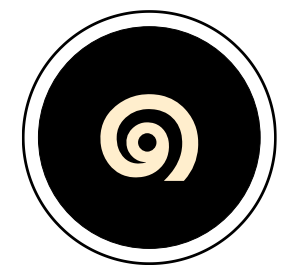

กิจกรรม

จริงหรือหลอก

ตรวจสอบความเชื่อพุทธแท้

กัณฑ์ขอบเสียงโชค ก่อนหวยออก

มักไปวัดตั้งเพื่อขอเลขเด็ด จุฑรูปไหว้พระ

เทน้ำแดง และทองคำา ขอให้อุกราบวัล

หากได้โชคจะถวายเงินทำบุญวัด

จริง

หลอก

เหตุผลที่ผิดตามหลักพระไตรปิฎก

พระพุทธเจ้าไม่สนับสนุนการเสี่ยงโชค เพราะ เป็นหนึ่งใน
ในอบายมุขที่ทำให้ชีวิตตกต่ำ ดังคำสอนของพระพุทธเจ้า
ที่ว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การพนันเป็นอบายมุข นำความ
เสื่อมแห่งทรัพย์และปัญญา”

พระสุตตันตปิฎก

คำถามชวนคิด

ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของกันต์
นักเรียนจะพูดแนะนำเขาอย่างไร

แนวคำตอบ

ถ้าอยากกรวยหรือมีโชค เราว่าลอง
ตั้งเป้าหมายแล้วค่อย ๆ ทำตามฝันดีกว่า
การไหว้พระขอพรเป็นเรื่องดี แต่ไม่ควร
หวังแค่ปาฏิหาริย์ กันต์เก่งอยู่แล้ว

๒ ขวัญใจธุรกิจล้มเหลวและป่วยบ่อย

จึงไปวัดให้พระทำพิธีสะเดาะเคราะห์
ตามคำแนะนำของเพื่อน พร้อมถวาย
ปัจจัยจำนวนมาก หวังให้ชีวิตดีขึ้น

เหตุผลที่ผิดตามหลักพระไตรปิฎก

พระพุทธเจ้าสอนไว้ว่ากรรมแก้ไม่ได้ ด้วยพิธีกรรม แต่แก้ได้
ด้วยการกระทำที่ดี ดังคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ว่า “กรรมดี
และกรรมชั่ว ไม่สามารถถลบล้างกันได้ ต้องทำกรรมดีใหม่จึง
จะเกิดผลดี”

พระสุตตันตปิฎก

เหตุผลที่ผิดตามหลักพระไตรปิฎก

พระสงฆ์ไม่ควรเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางไสยศาสตร์
ดังคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ว่า “ภิกษุพึงงดเว้นจากการ
ทำนายโชคชะตา และการกระทำอันเป็นมิจฉาชีพ”

พระวินัยปิฎก

คำถามชวนคิด

ถ้ามีเพื่อนคิดจะไปสะเดาะเคราะห์
นักเรียนจะให้คำแนะนำอย่างไร?

แนวคำตอบ

การสะเดาะเคราะห์อาจช่วยให้รู้สึกดีขึ้น แต่ถ้าจะให้ชีวิตดีขึ้นจริง ๆ ควรหาสาเหตุของปัญหาก่อน เช่น ถ้าป่วยก็ควรไปหาหมอ ถ้าธุรกิจมีปัญหาก็ควรหาทางปรับปรุงงาน และทำความดีไว้เสมอ เพราะพระพุทธเจ้าสอนว่าทุกอย่างเกิดจากกรรมของเราเอง เราควรแก้ที่ตัวเรา ไม่ใช่แค่หวังพึ่งพิธีอย่างเดียว

กิจกรรม

Reflection

สะท้อนคิด

สถานการณ์

นักเรียนบางคนเริ่มรู้สึกเครียด
เรื่องผลการเรียนและเปรียบเทียบกับ
ตัวเองกับเพื่อนที่เรียนเก่งกว่า

คำถามชวนคิด

ถ้าเราเข้าใจหลักธรรมในพระไตรปิฎก
เรื่อง **“การปล่อยวางความยึดติด”**
จะช่วยให้เรามองตัวเองและผู้อื่นอย่างไร

แนวคำตอบ

หากเข้าใจคำสอนเรื่อง การปล่อยวางความยึดติด จากพระไตรปิฎก
เราจะไม่ยึดติดกับความคาดหวังหรือการเปรียบเทียบกับคนอื่น
มากเกินไป

เราจะเห็นว่าทุกคนมีจังหวะและเส้นทางของตัวเอง การตั้งใจทำให้ดีที่สุด
สำคัญกว่าการแข่งขันกับผู้อื่น

แนวคำตอบ

จะมองเพื่อนอย่างเข้าใจ ไม่อิจฉาหรือดูถูกตัวเอง
ทำให้จิตใจสงบ และมีความสุขมากขึ้น

ใบงานที่ ๔

เรื่อง พระไตรปิฎก

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

ใบงานที่ 4 เรื่อง พระไตรปิฎก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง พระพุทธศาสนา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง พระไตรปิฎก

รายวิชา สังคมศึกษา 3 รหัสวิชา ส22101

ภาคเรียนที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามให้ถูกต้อง

1. ให้นักเรียนบอกความหมายและองค์ประกอบของพระไตรปิฎก

2. ให้นักเรียนบอกความสำคัญของพระไตรปิฎก

สรุปบทเรียน

พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์ที่รวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า โดยจัดระเบียบเนื้อหาและหลักธรรมคำสอนเป็นหมวดหมู่ ทำให้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ายังคงอยู่ และเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนาที่ช่วยให้ผู้สนใจศึกษาสามารถเข้าใจเรื่องราวและหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาได้ดียิ่งขึ้น

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง หลักธรรมในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา

สิ่งที่ต้องเตรียม

กระดาษรูป, ปากกาเคมี, ปากกามาร์กเกอร์
สำหรับทำแผนผังความคิด

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่

www.dltv.ac.th)

